

31 Οι Ενώσεις (πρέπει να;) πάνε Πανεπιστήμιο

Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου, Κυριακή Κουρούνη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση αποσκοπεί στην ανάδειξη της θεσμικής συνεργασίας ακαδημαϊκού φορέα, του Εργαστηρίου Μετάφρασης, Διερμηνείας και Επικοινωνίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Translation, Interpreting and Communication Lab/TICL ΑΠΘ) με ένωση επαγγελματιών, της Πανελληνίας Ένωσης Μεταφραστών (ΠΕΜ) σε πλαίσιο Διά Βίου Μάθησης και Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Ομάδα Εργασίας Continuing Professional Development (OE CPD) της ΠΕΜ και το Εργαστήριο TICL ΑΠΘ εκτίμησαν την τρέχουσα κατάσταση και εντόπισαν σημεία στα οποία η εμπειρία της επαγγελματιών μεταφραστών/στριών συναντούσε τις ανάγκες και τις επιθυμίες του φοιτητικού κοινού στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΑΠΘ. Με γνώμονα την παροχή στήριξης σε άτομα νεοεισερχόμενα στη μεταφραστική κοινότητα και προκειμένου αυτά να μπορούν να κάνουν τα πρώτα τους βήματα με σταθερότητα, οι δύο φορείς ανέλαβαν πρωτοβουλία από κοινού για θεσμική συνεργασία, η οποία έλαβε τη μορφή πιλοτικού κύκλου τριών διαδικτυακών συναντήσεων. Με την παρούσα εισήγηση επιχειρείται παρουσίαση της προσέγγισης, καθώς και καταγραφή των σχετικών δράσεων και διαδικασιών με στόχο να δοθεί ένα έναυσμα σε σχετικούς φορείς για ανάλογες συνεργασίες. Οι δράσεις που παρουσιάζονται αφορούν το εαρινό εξάμηνο 2020–2021.

(Should) Professional Associations go to the University (?)

Valentini Kalfadopoulou, Kyriaki Kourouni

ABSTRACT

The present paper aims at highlighting the official cooperation between an academic stakeholder, the Translation, Interpreting and Communication Lab of Aristotle University of Thessaloniki (TICL AUTH) and a professional association, the Panhellenic Association of Translators (PEM/PAT) within a Life Long Learning and Continuing Professional Development framework.

The PEM/PAT CPD Working Group along with TICL AUTH assessed the training situation at hand and identified areas where the experience and expertise by translation professionals met with the needs and wishes of students of the School of English at Aristotle University of Thessaloniki. The two stakeholders joined forces and took the initiative to forge an official collaboration and pilot a cycle of three online meetings, in an effort to support newcomers to the professional translation community so that these newcomers may safely and steadily take their first steps. The present paper presents and reports on the approach taken, provides a record of events and procedures with the aim to encourage interested stakeholders to form similar-fruitful-collaborations. Events covered herein have taken place during spring semester 2020–2021.

0 Εισαγωγή – Πλαίσιο εργασίας

Πανεπιστημιακές σχολές και τμήματα προσφέρουν τη δυνατότητα στο φοιτητικό κοινό να παρακολουθεί μαθήματα που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων σχετικών με τη Μετάφραση και/ή τη Διερμηνεία έτσι ώστε, ολοκληρώνοντας τις σπουδές τους, τα άτομα αυτά να διαθέτουν επάρκεια επιστημονικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Στην Ελλάδα, μόνο το Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης & Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ) του Ιονίου Πανεπιστημίου στην Κέρκυρα προσφέρει προπτυχιακές σπουδές που οδηγούν σε πτυχίο στη Μετάφραση. Στα υπόλοιπα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, σχολές και τμήματα, συνήθως ξενόγλωσσων φιλολογιών, προσφέρουν επιμέρους μαθήματα σε προπτυχιακό επίπεδο. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθώς και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο προσφέρουν προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών στη Μετάφραση ή/και στη Διερμηνεία.

Από μια άλλη πλευρά, οι περισσότεροι επαγγελματικοί σύλλογοι και ενώσεις στον χώρο της Μετάφρασης και Διερμηνείας στηρίζουν τα μέλη τους, ήδη επαγγελματίες του χώρου, σε πλαίσιο Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης¹ με εκδηλώσεις που καλύπτουν ζητήματα επαγγελματικής φύσης, από ενημερώσεις για φορολογικά θέματα μέχρι εκπαιδεύσεις σχετικές με τεχνολογικές εξελίξεις που θα βοηθήσουν τους/τις επαγγελματίες να συνεχίζουν να παρέχουν υπηρεσίες υψηλού επιπέδου.

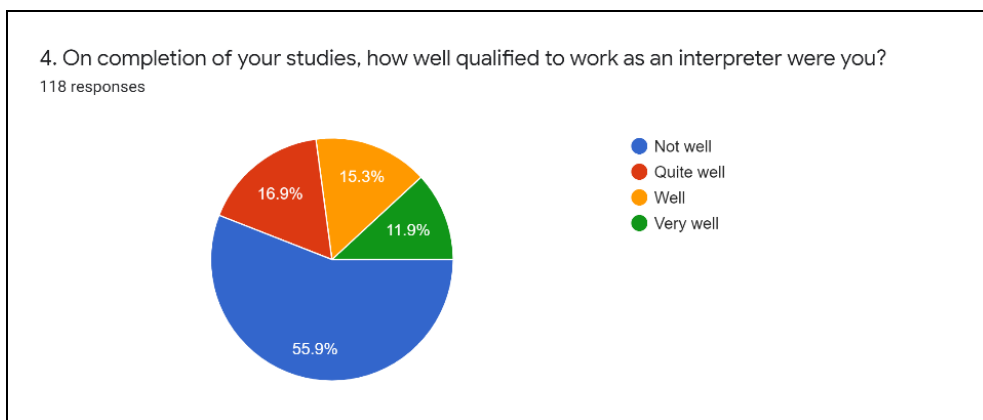
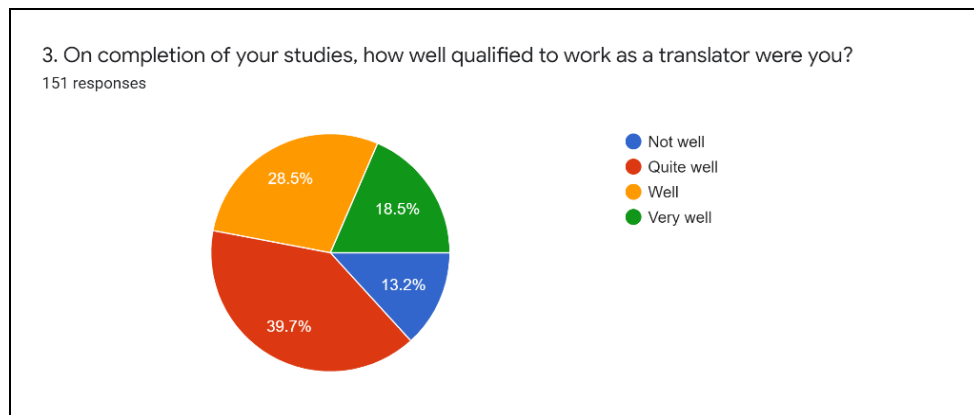
1 Διευκρινιστικά: «Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση»: η κατάρτιση η οποία προσφέρει βασικές αρχικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη [...] «Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση»: η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει ήδη υπάρχουσες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μεταδευτεροβάθμιας τυπικής και μη τυπικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή από επαγγελματική εμπειρία, με στόχο την ένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανέλιξη. (Νόμος 4763/2020 - ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020)

1 Η ΠΕΜ και η συμβολή της στη Διά Βίου Κατάρτιση²

Η ΠΕΜ αποτελεί την πρώτη Ένωση επαγγελματιών μεταφραστών στην Ελλάδα. Αριθμεί περισσότερα από 300 μέλη και αποτελεί μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Μεταφραστών (Fédération Internationale des Traducteurs/ International Federation of Translators, FIT/IFT) από το 1969. Η ΠΕΜ, στο πλαίσιο των δράσεών της «Ένα βήμα μπροστά», διαβλέποντας ότι τα μέλη της θα χρειαστεί να είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε νέες εξελίξεις, ξεκίνησε το 2017 μια συντονισμένη πρωτοβουλία διοργάνωσης σεμιναρίων, διά ζώσης και εξ αποστάσεως, για τα αρωγά μέλη της, με το πρόγραμμα συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης (Continuing Professional Development programme, πρόγραμμα CPD).

Το 2018, η ΠΕΜ διεξήγαγε έρευνα μέσω αποστολής ερωτηματολογίου στα μέλη της με στόχο τη βελτίωση του προγράμματος CPD και την εναρμόνισή του με τις ανάγκες των μελών της (Χαρακόπουλος, 2018). Στην έρευνα ανταποκρίθηκαν περισσότερα από τα μισά μέλη της Ένωσης. Στα ερωτήματα «Πόσο καλά καταρτισμένος/η ήσασταν μετά το πέρας των σπουδών σας για να εργαστείτε ως μεταφραστής/στρια;» και «Πόσο καλά καταρτισμένος/η ήσασταν μετά το πέρας των σπουδών σας για να εργαστείτε ως διερμηνέας;», τα μέλη απάντησαν ότι ήταν ικανοποιημένα από την ακαδημαϊκή εκπαίδευση κατά 86,8% από τις μεταφραστικές τους σπουδές, αλλά κατά 44,1% από τις σπουδές διερμηνείας. Στο ερώτημα «Κατά πόσο συμφωνείτε με τη δήλωση: Η Διά Βίου Κατάρτιση είναι απαραίτητη για τους μεταφραστές/διερμηνείς, για να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις;», 97% απάντησαν «Συμφωνώ απόλυτα» ή «Συμφωνώ».

2 Ως «διά βίου κατάρτιση» ορίζεται το σύστημα που αποσκοπεί στην κατάρτιση ή/και επανακατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού η οποία: στο πλαίσιο της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, παρέχει βασικές επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες σε ειδικότητες ή και σε εξειδικεύσεις, για την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα στην αγορά εργασίας και την εν γένει ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού, στο πλαίσιο της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή/και αναβαθμίζει γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν από τα άλλα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία, με στόχο την ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας, την επαγγελματική ανέλιξη και την προσωπική ανάπτυξη. (πηγή: <http://www.eyeisotita.gr/el/pages/dictionaryfs.aspx?item=613>)



Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, η ΠΕΜ τροποποίησε το πρόγραμμα CPD για το 2020. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ΠΕΜ προέβλεψε τρίμηνο εκδηλώσεων / σεμιναρίων στο πλαίσιο του CPD με ανοιχτή πρόσβαση σε όλους/ες τους/τις επαγγελματίες γλωσσικών επαγγελμάτων για τα τέλη του 2020 δρώντας σε πλαίσιο εξωστρέφειας με στόχο τη γνωριμία με το ευρύτερο κοινό. Οι εκδηλώσεις, είτε απευθύνονταν στο ευρύτερο κοινό είτε απευθύνονταν μόνο στα μέλη της ΠΕΜ, υλοποιήθηκαν αποκλειστικά εξ αποστάσεως λόγω της πανδημίας, προσφέροντας τη δυνατότητα παρακολούθησης σε όλα τα ενδιαφερόμενα άτομα.

2 Η θεσμική συνεργασία ΠΕΜ–ΤΙCΛ ΑΠΘ

2.1 Σκεπτικό – Διαδικασίες

Κατά το χειμερινό εξάμηνο 2020–2021, πραγματοποιήθηκε σειρά συζητήσεων–συναντήσεων μεταξύ της υπεύθυνης για την Ομάδα Εργασίας του προγράμματος CPD της ΠΕΜ και της

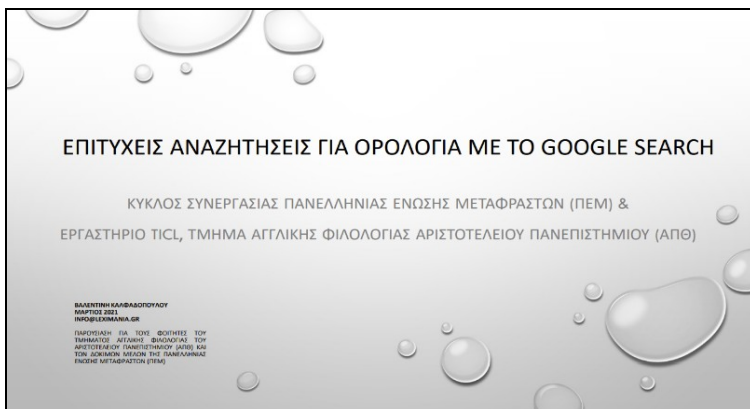
εκπροσώπου εκ μέρους του Εργαστηρίου Μετάφρασης, Διερμηνείας και Επικοινωνίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΤΙCL ΑΠΘ) με στόχο τη διερεύνηση πιθανής θεσμικής συνεργασίας. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, κρίθηκε ωφέλιμο να σχεδιαστεί πιλοτικός κύκλος τριών συναντήσεων με κοινό τις/τους φοιτήτριες/τές του τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΑΠΘ σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, καθώς και για δόκιμα μέλη της ΠΕΜ που θα έδειχναν ενδιαφέρον, με στόχο την παρουσίαση εμπειριών και τεχνικών χρήσιμων για νεοεισερχόμενα άτομα στον επαγγελματικό χώρο. Ο πιλοτικός κύκλος σχεδιάστηκε εξ αρχής βάσει των αρχών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω της πανδημίας.

Η επιλογή θεματολογίας βασίστηκε σε δεδομένα από διαγνωστικά ερωτηματολόγια προπτυχιακών φοιτητριών/φοιτητών του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΑΠΘ, οι οποίες/οι είχαν παρακολουθήσει μαθήματα όπως το υποχρεωτικό μάθημα Μεθοδολογία Μετάφρασης ή/και τα επιλεγόμενα μαθήματα Εργαστήριο Μετάφρασης Γενικών Κειμένων, Εργαστήριο Μετάφρασης Τεχνικών και Επιστημονικών Κειμένων, Μεταφραστική Τεχνολογία, Συνεργατική Μετάφραση και Διαχείριση Έργου³ κατά την τελευταία πενταετία. Η θεματολογία παρουσιάστηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΕΜ και στη Συνέλευση του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας προς έγκριση. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΕΜ ενέκρινε τη θεματολογία και τη διεύθυνση στα δόκιμα μέλη. Η Συνέλευση του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ ενέκρινε το αντίστοιχο αίτημα.

2.2 Πρώτη Συνάντηση

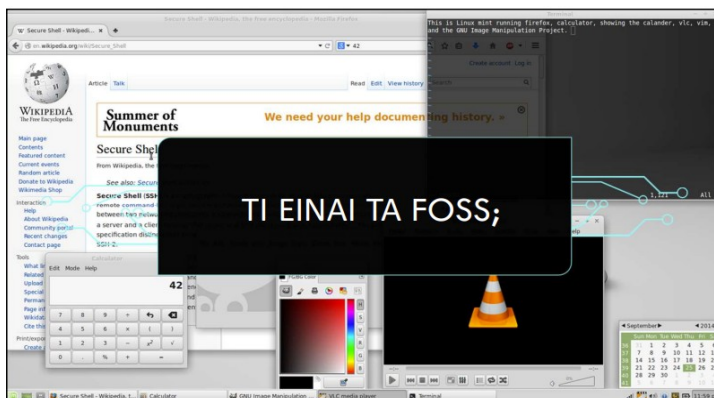
Η πρώτη συνάντηση είχε τίτλο «*Επιτυχείς αναζητήσεις για Ορολογία με το Google Search*» και πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος Μεταφραστική Τεχνολογία. Την παρουσίαση ανέλαβε η υπεύθυνη του προγράμματος CPD της ΠΕΜ, Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου. Η παρουσίαση περιελάμβανε την περιγραφή τελεστών αναζήτησης που είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν στο Google, αλλά και σε άλλες μηχανές αναζήτησης, καθώς και ανάλυση στρατηγικών για στοχευμένες και αποτελεσματικές ορολογικές αναζητήσεις. Η συνάντηση έκλεισε με συζήτηση και ερωτήσεις από το κοινό.

³ Σε τμήματα με διδάσκουσα την Κυριακή Κουρούνη.



2.3 Δεύτερη Συνάντηση

Παρομοίως, η δεύτερη συνάντηση με τίτλο «*Free and open source software (FOSS)*» πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος Μεταφραστική Τεχνολογία με ομιλήτρια την υπεύθυνη του προγράμματος CPD της ΠΕΜ. Παρουσιάστηκαν λογισμικά ανοικτού πηγαίου κώδικα που διατίθενται δωρεάν στο διαδίκτυο και που θα ήταν δυνατόν να αξιοποιηθούν άμεσα από άτομα νεοεισερχόμενα στην αγορά εργασίας. Μετά την επίδειξη χρήσης, ακολούθησε συζήτηση και ερωτήσεις από το κοινό.



2.4 Τρίτη Συνάντηση

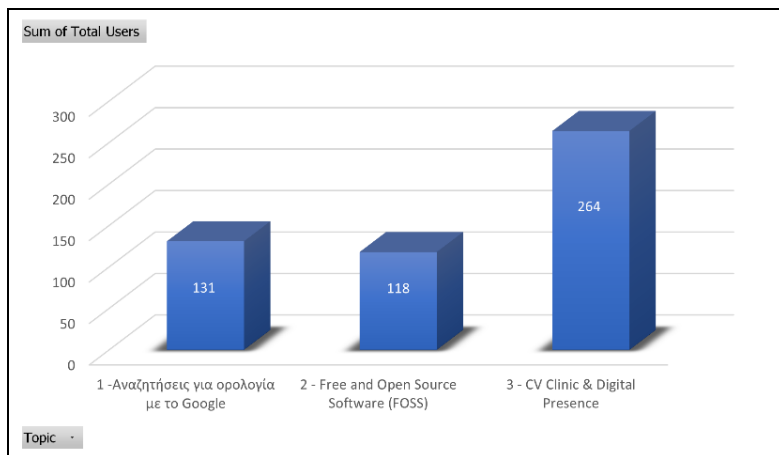
Η τρίτη συνάντηση με τίτλο «*CV Clinic and Digital Presence*» πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος Μεθοδολογία Μετάφρασης και αποτελούνταν από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος,

που αφορούσε τη σύνταξη βιογραφικού, ανέλαβε ο Δημήτρης Μουτάφης, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΕΜ και ιδιοκτήτης του μεταφραστικού γραφείου Omada Translations. Η ομιλία εστίασε στην παρουσίαση στοιχείων που θα καταστήσουν ένα βιογραφικό ελκυστικό για άτομα που διαχειρίζονται μεταφραστικά έργα. Δόθηκαν πρακτικές συμβουλές και παρουσιάστηκαν ιστότοποι όπου μεταφράστριες/στές και/ή διερμηνείς μπορούν να δημοσιοποιήσουν το βιογραφικό τους, καθώς και να έχουν πρόσβαση σε αγγελίες έργων. Το δεύτερο μέρος, με θέμα τη δημιουργία ψηφιακής παρουσίας, ανέλαβε η Αναστασία Γιαγκοπούλου, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΕΜ και ιδιοκτήτρια του μεταφραστικού γραφείου InTranslations. Δόθηκαν πρακτικές οδηγίες σχετικά με τη δημιουργία ψηφιακής παρουσίας και επιπλέον συμβουλές για μια πιο ολιστική παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Και η τρίτη συνάντηση έκλεισε με συζήτηση και ερωτήσεις από το κοινό.



2.5 Σχόλια

Η διάρκεια των δύο πρώτων συναντήσεων είχε οριστεί στη μία ώρα, ενώ της τρίτης στη μιάμιση. Όλες οι συναντήσεις, ωστόσο, ξεπέρασαν τον χρόνο που είχε αρχικά διατεθεί. Μάλιστα, η τρίτη συνάντηση είχε διπλάσια διάρκεια, σχεδόν τρεις ώρες, και έληξε λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων των ομιλητών. Όσον αφορά τη συμμετοχή, αυτή ξεπέρασε τις αρχικές προσδοκίες, όπως φαίνεται στο ακόλουθο γράφημα.



Την πρώτη συνάντηση παρακολούθησαν 131 φοιτήτριες/τές του Τμήματος συν ένα δόκιμο μέλος της ΠΕΜ. Τη δεύτερη συνάντηση παρακολούθησαν 118 φοιτήτριες/τές του Τμήματος συν δύο δόκιμα μέλη της ΠΕΜ, ενώ την τρίτη συνάντηση παρακολούθησαν 264 φοιτήτριες/τές του Τμήματος συν τέσσερα δόκιμα μέλη της ΠΕΜ. Η χαμηλή συμμετοχή δόκιμων μελών της ΠΕΜ ενδέχεται να οφείλεται στο γεγονός ότι τα δόκιμα μέλη δεν είναι απαραίτητο να είναι νεοεισερχόμενα στην αγορά εργασίας, αλλά, απλά, νεοεισερχόμενα μέλη στην ΠΕΜ, ή στο γεγονός ότι οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν σε εργάσιμες ημέρες και ώρες. Από την άλλη πλευρά, η υψηλή συμμετοχή φοιτητριών/τών, αν ληφθεί υπόψη ότι στις συναντήσεις συμμετείχε κατά προσέγγιση το 15%, το 14% και το 30% του συνόλου των φοιτητριών/τών αντίστοιχα, κατέστησε σαφές ότι υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον και ζήτηση για σχετικές συναντήσεις.

3 Συμπεράσματα – Επόμενα Βήματα

Η θεσμική συνεργασία της Πανελλήνιας Ένωσης Μεταφραστών (ΠΕΜ) και του Εργαστηρίου Μετάφρασης, Διερμηνείας και Επικοινωνίας ΑΠΘ (TICL ΑΠΘ) οδήγησε στην υλοποίηση ενός πρώτου, πιλοτικού κύκλου συναντήσεων με κύριους αποδέκτες το φοιτητικό κοινό του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΑΠΘ. Η πανδημία συνέβαλε στον σχεδιασμό ενός πλήρως διαδικτυακού προγράμματος, μηδενίζοντας τον ανασταλτικό παράγοντα της απόστασης.

Η θετική ανταπόκριση έχει ήδη οδηγήσει στην ανανέωση της συνεργασίας για δεύτερη συνεχή χρονιά. Οι συζητήσεις κατά τη διάρκεια των συναντήσεων και η υψηλή συμμετοχή, καθώς και η ανατροφοδότηση, έδειξαν ότι υπάρχει ενδιαφέρον, ζήτηση και όφελος για και από συνεργασίες αυτού του τύπου. Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα για

μελλοντικές δράσεις όπου ο επαγγελματικός χώρος συνομιλεί θεσμικά με την πανεπιστημιακή εκπαίδευση σε αρμονική συνέργεια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων Υπουργείου Εσωτερικών – «*Ευρετήριο όρων της ΜΟΔ*». [Πρόσβαση 1 Σεπτεμβρίου 2021] Διαθέσιμο από: <http://www.eyeisotita.gr/el/pages/dictionaryfs.aspx?item=613>

Χαρακόπουλος, Χ. (2018). Γιατί χρειαζόμαστε επείγοντως ένα πανευρωπαϊκό σύστημα Διά Βίου Κατάρτισης για Μεταφραστές και Διερμηνείς με έμφαση στις ικανότητες πρώτης επαγγελματικής επιβίωσης. Στο: Διεθνές συνέδριο "*Translators & Challenges of the Third Millennium*", Βελιγράδι, 5 & 6/10/2018. [Πρόσβαση 5 Αυγούστου 2021]. Διαθέσιμο από: tinyurl.com/h6cx7u

Νόμος 4763/2020 – ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020 (Κωδικοποιημένος) Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας. [Πρόσβαση 1 Σεπτεμβρίου 2021] Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/nomos-4763-2020-phek-254a-21-12-2020.html>

Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου

Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου της Πανελλήνιας Ένωσης Μεταφραστών (ΠΕΜ)
Υπεύθυνη για την Ομάδα Εργασίας Ορολογίας, την Ομάδα Εργασίας Localization
και του Προγράμματος CPD
Ηλ-ταχ.: boardmember1@pem.gr

Κυριακή Κουρούνη

Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό
Translation, Interpreting and Communication Lab (TICL)
Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ηλ-ταχ.: kkourouni@enl.auth.gr